

Извештај од набљудување на медиумското известување за работата на Собранието

7 април – 31 јули 2016

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Институт за демократија
Социетас цивилис - Скопје

Извештај од набљудување на медиумското известување за работата на Собранието

(7 април – 31 јули 2016)

---

*Оваа публикација е изготвена со помош на Швајцарската агенција за поддршка и
развој.*

*Содржината на публикацијата е одговорност единствено на Институт за
демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и на никаков начин не може да се
смета дека ги одразува гледиштата на Швајцарската агенција за поддршка и
развој.*

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) од јуни 2014 го следи квалитетот на дебатата во Собранието и медиумското известување за работата на парламентот. Набљудувањето во првиот циклус се одвиваше во текот на 10 месеци, односно од јуни 2014 до мај 2015 година¹. Од септември 2015 набљудувањето и оценувањето на квалитетот на парламентарната дебата и на медиумското известување продолжува, поддржано од Швајцарската агенција за развој и соработка и ќе трае до декември 2017 година.

Целта на набљудувањето на медиумите е да се дојде до сознание во која мера медиумите се дел од процесот на делиберација во општеството при создавањето на јавните политики, односно во која мера на пошироката јавност и ги пренесуваат аргументите изнесени во собраниските расправи.

Пред вас е третиот извештај за медиумското известување за Собранието, кој се однесува на четиримесечниот период од 7 април до 31 јули 2016 година.

Резиме

- Известувањето од дебатите на седниците се спушти на најниско ниво досега, споредено со претходните периоди на набљудување, септември – декември 2015 и јануари – 6 април 2016.
- Медиумите најчесто објавуваа информации во кои пратеници коментираат други случувања коишто не се директно поврзани со Собранието. На второ место се информациите во кои Собранието само се спомнува, но содржината не се однесува на неговата работа, туку на политичката криза и односите меѓу најголемите партии.
- Од парламентарните дискусии медиумите, најчесто, информираа од седниците на кои се дискутираа ребалансот на Буџетот за 2016 и задолжувањето преку еврообврзницата, за аболицијата и иницијативата за импичмент на претседателот Иванов, како и за изборните реформи како прочистувањето на избирачкиот список и менување на изборниот законик, како резултат на неодржување на изборите на 24 април и на 5 јуни.
- Најчесто консултирани извори во објавените информации се пратениците, но нивната застапеност е на најниско ниво споредено со претходните набљудувани периоди. На второ место според застапеноста се политичките партии, а потоа владините министри.
- Во поголем дел од информациите во кои како извори се наведени пратеници се застапени пратеници од една политичка опција, а во помал дел се застапени истовремено пратеници и од власта и од опозицијата.

---

¹ Првиот циклус на набљудување на квалитетот на дебатата и на медиумското известување се одвиваше во рамки на проектот „Собранието под лупа. Засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ финансиран од Европскиот инструментот за демократија и човекови права – ЕИДХР и кофинансиран од ИДСЦС и ИЕКОБ. Целосниот извештај за квалитетот на дебатата во првиот набљудуван циклус кој го опфати периодот од јуни 2014 до мај 2015 е достапен на следниот линк: <http://idscs.org.mk/images/parliament-watchdog/rovovska-debata-mk.pdf>

- Утрински весник објави, севкупно, најмногу информации (25%) во кои се спомнуваат Собранието и пратениците или се однесуваат на работата на парламентот. На второ место во овој период е Дневник (19%), а трет е Коха (18%).
- Најголем процент од информациите објавени на МТВ 2 (58%) и на Телма (54%) се фокусираа на дебатите на седниците. Дневник (62%), Сител (42%) и Вечер (39%) најчесто објавуваа информации во кои пратеници коментираа други случувања кои директно не се поврзани со Собранието. Алсат-М (42%), Слободен печат (44%), Коха (41%) и Утрински весник (35%) најчесто го спомнуваа Собранието во контекст на други политички случувања во државата.
- Телевизијата „Телма“ најчесто објавуваше информации во кои истовремено се застапени пратеници од двете политички опции (91%). Пратеници од двете политички опции во парламентот се застапени и во поголем дел од информациите објавени и од телевизијата „Алсат-М“ (67%) и од „МТВ2“ (58%) . Во 75% од информациите објавени во весникот „Слободен печат“ извори се пратеници само од опозицијата, а во весникот „Вечер“ во 71% извори се само пратеници од мнозинството.
- Зголемен е процентот на информации во кои е наведен само еден извор и информациите без извори, споредено со претходниот набљудуван период. За сметка на тоа опаднати се информациите во кои се наведени два, три и повеќе од три извори.
- Објавените информации кои се однесуваат на Собранието најчесто се структурирани како информативни извештаи (61%) или кратки вести со основни информации за настаните (14%). Вкупно 13% отпаѓаат на статии кои покрај информативните содржат и аналитички елементи. По 6 % од информациите за Собранието се структурирани како анализи или коментари.

I. Политички контекст

Согласно Уставот, Собранието ја има законодавната власт и во моментот е составено од 123 пратеници. Пратениците се избираат на непосредни избори, по пат на пропорционални изборни листи за мандат од четири години. На последните парламентарни избори, одржани во април 2014 година, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) освои 61 пратеник, а нивниот коалиционен партнер со кој ја формираат Владата, Демократската унија за интеграција (ДУИ), освои 19 пратеници. По еден пратеник во Собранието освоија партиите на Граѓанска опција за Македонија (ГРОМ) и Национална демократска преродба (НДП). На 8 мај 2015 партијата Демократска обнова за Македонија (ДОМ) која има еден пратеник во Собранието (Лилјана Поповска) одлучи да ја напушти владејачката коалиција. На 1 септември коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ ја напушти и пратеникот на Демократски сојуз, Павле Трајанов. Во периодот од јуни 2014 до крајот на август 2015 пратениците од најголемата опозициска коалиција предводена од Социјалдемократскиот сојуз за Македонија (СДСМ), која на изборите освои 34 мандати, ја бојкотираше работата на Собранието. Тројца пратеници од оваа коалиција одлучија да не ја почитуваат одлуката за бојкот и учествуваа опозициски во работата на Собранието. Од 1 септември 2015 пратениците од коалицијата на СДСМ се вратија во парламентот и учествуваат во неговата работа.

Од 1 септември 2015 година опозициската коалиција предводена од СДСМ се врати во Собранието и работеше во полн состав до одлуката за неговото распуштање изгласана на 7 април 2016, со цел да се одржат избори на 5 јуни 2016. На 18 мај 2016 по одлуката на Уставен

суд да ги стопира изборните дејства и да ја разгледува уставноста на распишаните избори, Собранието истиот ден со мнозинство одлучи да го одложи на неопределено време датумот за одржување на изборите. Во набљудуваниот период декември 2015 – април 2016 владеачкото мнозинство во Собранието брои 81 пратеник, а опозицијата 42 пратеници.

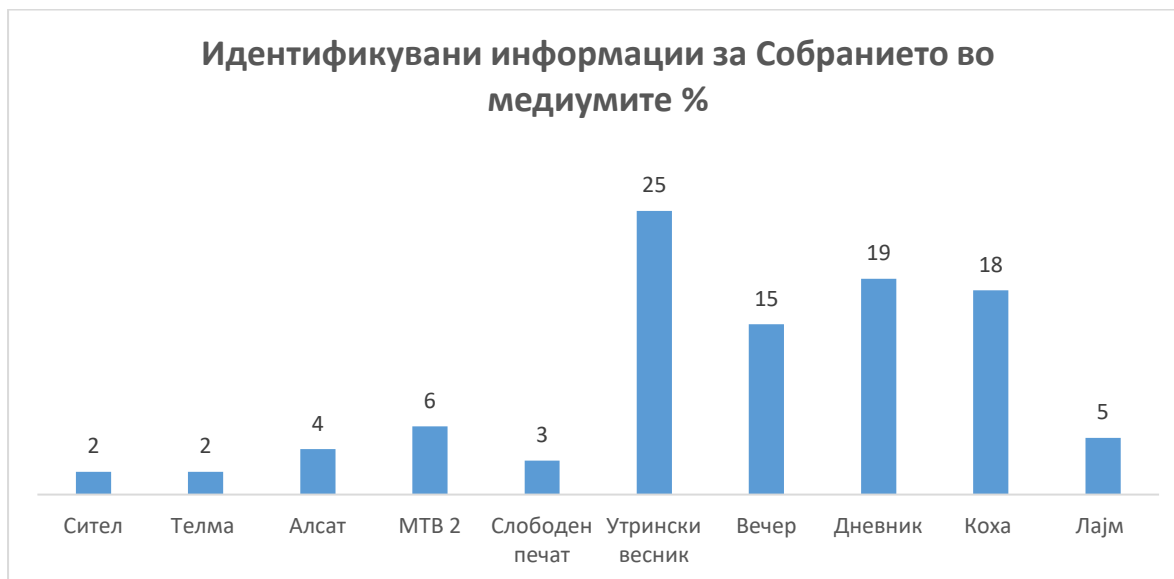
Од 14 јануари 2016 година на чело на Владата е т.н. „технички“ премиер Емил Димитриев, на местото на лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Никола Груевски. Политичката криза дополнително се продлабочи по објавувањето на аболицијата од страна на претседателот на државата Ѓорѓе Иванов на 12 април 2016. Иванов во обраќање до нацијата со образложение дека сака да ја смири кризата објави дека потпишал одлуки за аболицирање на 56 лица меѓу кои и лидерите на најголемите партии Никола Груевски на ВМРО-ДПМНЕ и Зоран Заев на СДСМ. Аболицијата на Иванов предизвика масовни протести на граѓани и на опозицијата и контра-протести во Скопје и во повеќе градови низ државата, во кои се бара негова оставка и повлекување на одлуката со цел сите случаи кои ги покренува СЈО да можат да бидат адекватно правно процесирани. Со образложение дека Претседателот на Републиката со групната аболиција ги прекришил своите ингеренции и овластувања опозицијата во мај 2016 во Собранието покрена постапка импичмент, односно утврдување на одговорноста, на Претседателот Ѓорѓе Иванов што е прв таков случај во историјата на Македонија. Според процедурата, Претседателот во текот на собраниската постапка имаше можност двапати лично да сведочи, но тој не го искористи тоа право лично да се појави во парламентот, туку избра, во формираната комисија со специјална надлежност, да дискутира за барањето за негова одговорност и на пленарна седница ги образложи своите постапки преку писмо. Парламентарното мнозинство на крајот го отфрли предлогот за одговорност на Претседателот за аболицирањето на група лица, со што не успеа иницијативата на опозицијата.

Целокупниот период на набљудување покриен со овој квартален извештај (7 април – 31 јули 2016) помина во знакот на силна политичка поларизираност меѓу двете најголеми партии ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ, како последица од сè уште незавршените партиски преговори за излез од политичката криза и неизвесноста околу одржувањето на новите предвремени парламентарни избори.

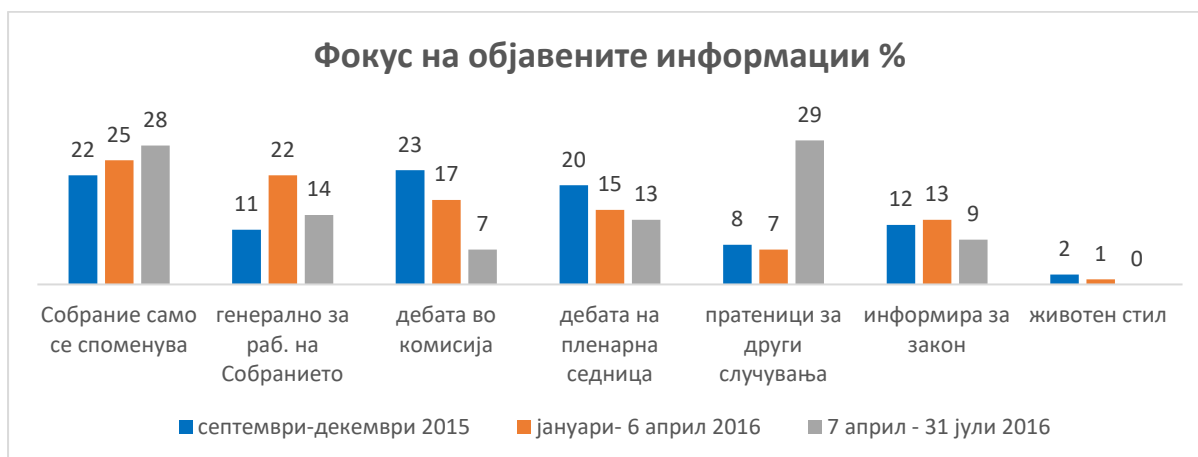
II. Наоди од набљудување

• Фокус на објавените информации

Во набљудуваниот период од 7 април до 31 јули 2016 година се идентификувани и анализирани 575 објавени информации во набљудуваните медиуми во кои се спомнува или се однесуваат на Собранието и пратениците. Притоа, од набљудуваните медиуми најмногу такви информации се идентификувани кај весникот „Утрински весник“ (25%), а потоа и кај весниците „Дневник“ (19%), „Коха“ (18%) и „Вечер“ (15%). Телевизиите генерално помалку известуваа за случувања поврзани со парламентот, а притоа најчесто вакви информации се идентификувани кај „МТВ 2“ (6%).

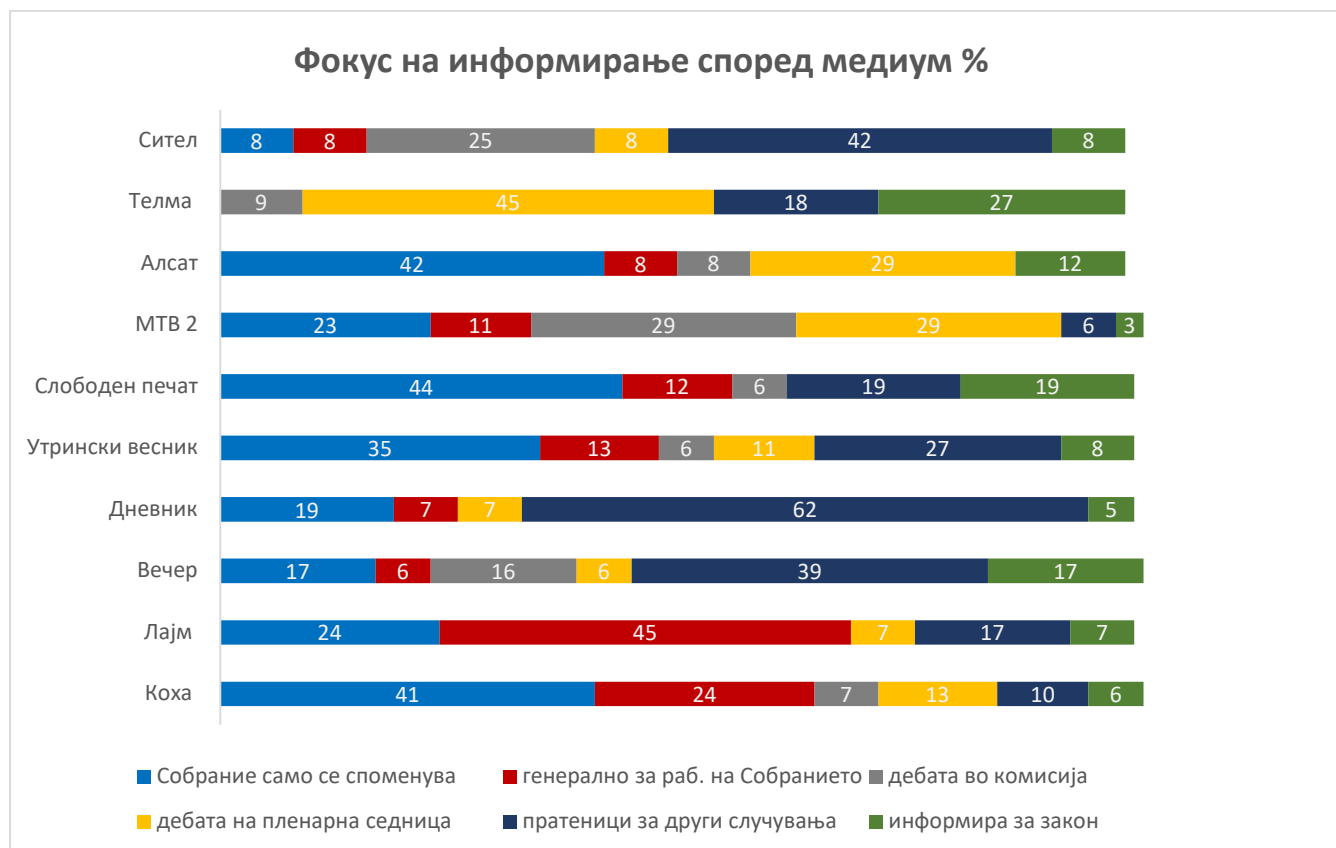

Анализата на овие содржини укажува дека во овој период (7 април – 31 јули 2016) медиумите најчесто пренесуваа ставови на пратеници, но за други случувања, кои не се директно поврзани со работата на Собранието (29%). Тоа во голем дел се должи и на појавувањето на пратеници кои коментираа други политички случувања на партиски прес-конференции. Истовремено тоа е значително зголемување на информациите со ваков фокус, имајќи предвид дека во претходните набљудувани периоди такви беа само 7% во периодот од 1 јануари до 6 април 2016 и 8% во периодот од септември 2015 до декември 2016. Според фокусот на медиумите на второ место се информациите во кои Собранието само се спомнува (28%), но тие во суштина не се однесуваат на ниту еден сегмент од неговата работа. Во овие информации Собранието најчесто се спомнува во контекст на политичката криза, преговорите, протестите кои се случуваа во тој период како и најавените предвремени избори. Информациите кои се осврнуваат на дебатата, аргументите и позициите на пратениците околу теми од дневниот ред на Собранието се на трето место по застапеност и истовремено најретки споредено со претходните периоди. Имено, во овој период (7 април – 31 јули 2016) вкупно 20% од информациите се однесуваат на парламентарните дебати на седниците споредено со 32% од претходниот период (1 јануари – 6 април 2016) и 43% од првиот набљудуван период (1 септември – декември 2016).

Ако се анализира поединечно известувањето на медиумите најголем дел од објавените информации за Собранието на „МТВ 2“ (58%) и на „Телма“ (54%) се однесуваат на дебатите на седниците. „Дневник“ (62%), „Сител“ (42%) и „Вечер“ (39%) најчесто во објавените информации

се фокусира на пратеници кои коментираа други случувања, кои директно не се поврзани со Собранието. Во прилозите на „Алсат“ (42%) и текстовите во „Слободен печат“ (44%), „Коха“ (41%) и „Утрински весник“ (35%) Собранието најчесто е само спомнувано во контекст на други политички случувања. Весникот „Лајм“ најчесто се фокусираше генерално на работата на Собранието и односите меѓу политичките партии во парламентот без да навлегува во детали од дискусиите.

При известувањето од дискусиите на парламентарните седници медиумите најчесто се фокусираа на седниците со најсилна политичката конфронтација и поларизираната атмосфера меѓу пратениците на спротивставените политички блокови. Медиумското внимание во Собранието најмногу го привлекоа расправите за ребалансот на Буџетот и задолжувањето преку еврообврзница, иницијативата за импичмент на Претседателот Иванов и одлуките за аболуција на политичари, закажувањето на изборите и измените во Изборниот законик, прочистувањето на Избирачкиот список, работата на Специјалното јавно обвинителство, медиумските реформи и политичките преговори во Пржино за надминување на политичката криза како и улогата на странските посредници и дипломати во преговорите.

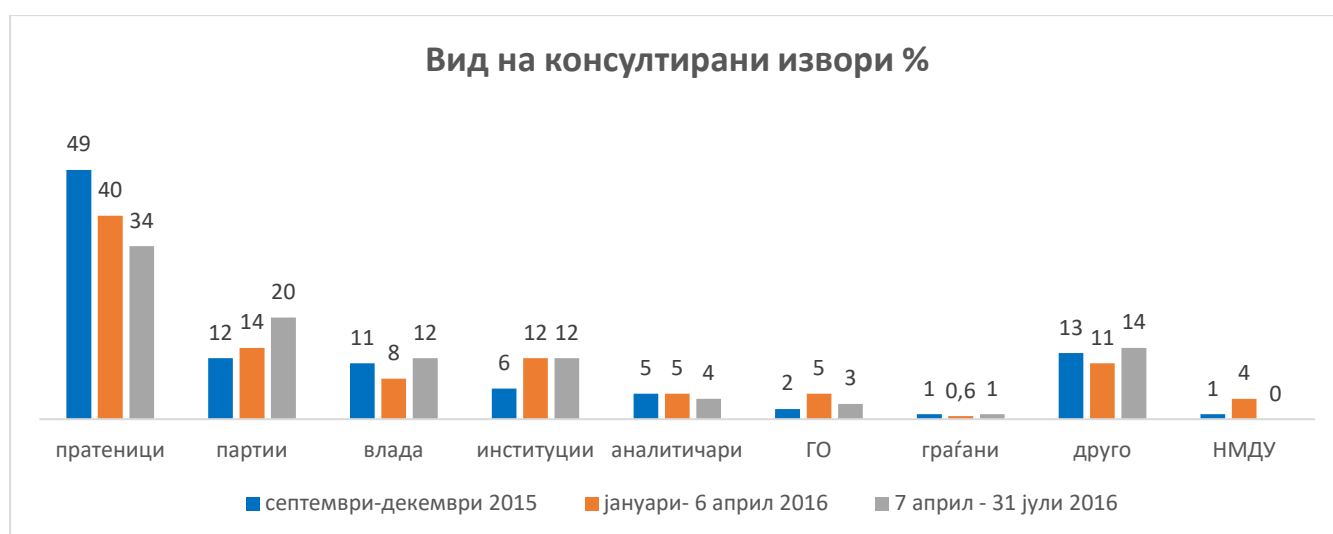
Фокусот на објавените информации е претставен преку семантичкиот облак од 100 најчесто употребени зборови од страна на медиумите во насловите и поднасловите во весниците и во најавите на телевизиските прилози во кои се споменува Собранието.

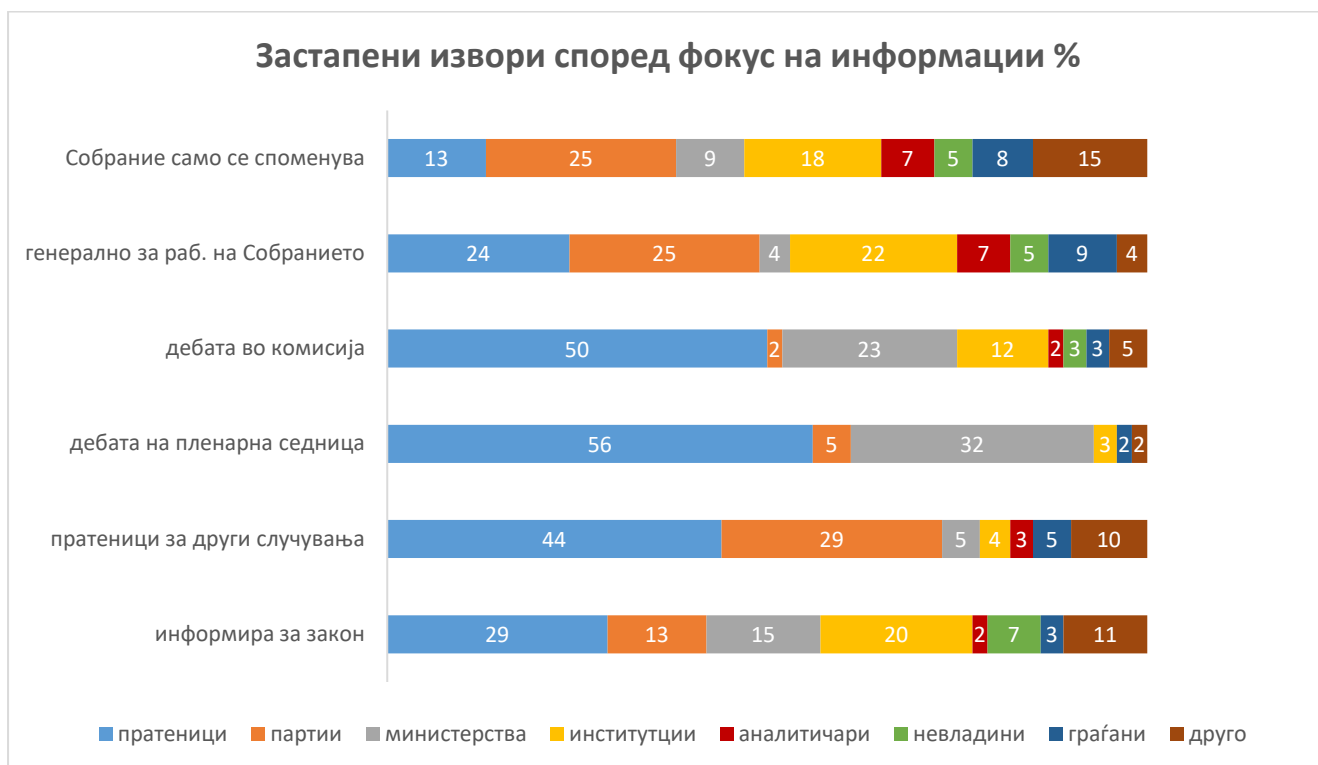
Ако се анализира според видот на изворите кои се консултирани, произлегува дека медиумите поретко консултираа пратеници споредено со претходно.

Во последниот период (7 април – 31 јули 2016) во 34% од информациите како извори се наведени пратеници што е 6% помалку споредено со претходниот период. За сметка на тоа се зголеми застапеноста на членови на политички партии кои не се пратеници за 6% и на министри од владата за 4%. Претставници на други институции се наведени како извори во 12% од информациите, а висок останува и процентот на извори кои се водат како „други“ – 12%. Под „други“ се сметаат и странски претставници, дипломати или парламентарци од други држави кои коментирале околу Собранието. Зачестеноста на изворите од политичките партии може да се должи на лидерските преговори и договорите за распуштање на парламентот, како и на реакциите по повод аболицијата на претседателот и иницијативите за нејзино поништување преку Собранието.

Според фокусот на објавените текстови и прилози на набљудуваните медиуми се согледува дека пратениците како извори најчесто се наведувани кога се известуваше за парламентарните дебати на пленарните (56%) и на седниците на комисиите (50%). Пратениците, како извори, се најзастапени и кога тие коментираа други случувања кои не се директно поврзани со работата на парламентот. Во информациите во кои Собранието само се спомнува најчестите наведени извори се политичките партии (25%) и други институции во државата (18%), а на трето место се „други“ извори во кои доминираат странските претставници и дипломати.

Кога медиумите известуваа генерално за Собранието како извори покрај пратениците (24%) консултираа и претставници на политички партии (25%) како и претставници на други државни институции (22%). Во информациите во кои се известува за парламентарните дебати покрај доминантното користење на пратеници како извори, на второ место се претставници на извршната власт односно владините министри. Така при известувањето за дебатите во комисиите 23% од изворите отпаѓаат на министри, а од пленарните седници 32%.

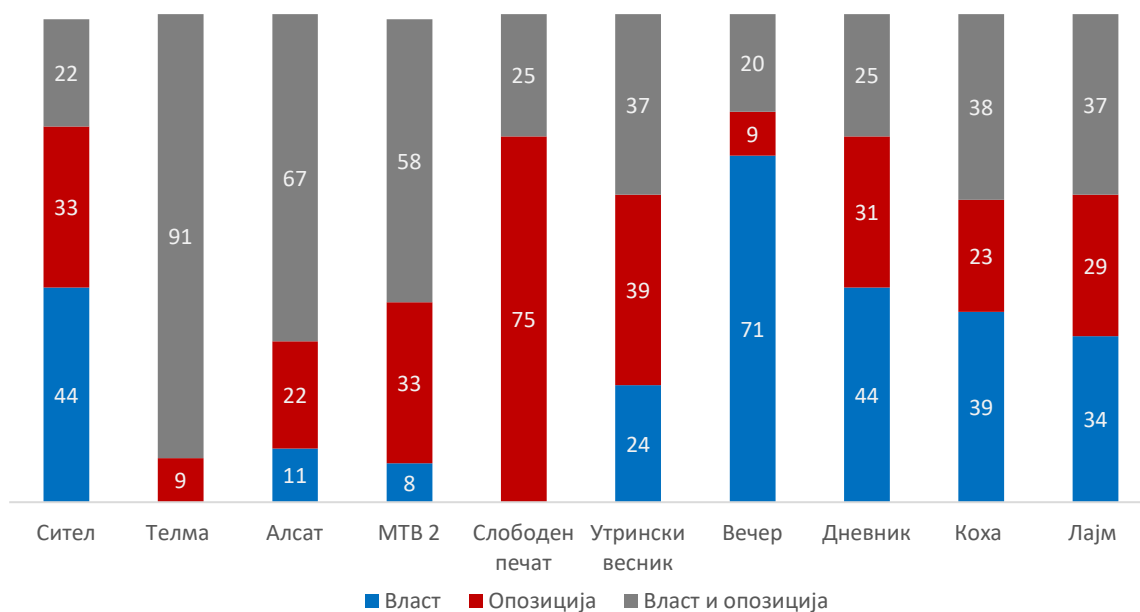

Во информациите во кои како извори се наведени пратеници ако се анализира на која политичка опција во парламентот тие припаѓаат, произлегува дека повторно е намален бројот на информации во кои се застапени истовремено и власта и опозицијата. Поголем дел од информациите се објавени со пратеници од само една политичка опција (63%). Притоа медиумите во овој период почесто објавуваа информации во кои како извори се наведени само пратеници од владеачкото мнозинство (34%), а поретко само со опозициски пратеници (29%). Во 37% од случаите како извори се идентификувани истовремено пратеници и од власта и од опозицијата.

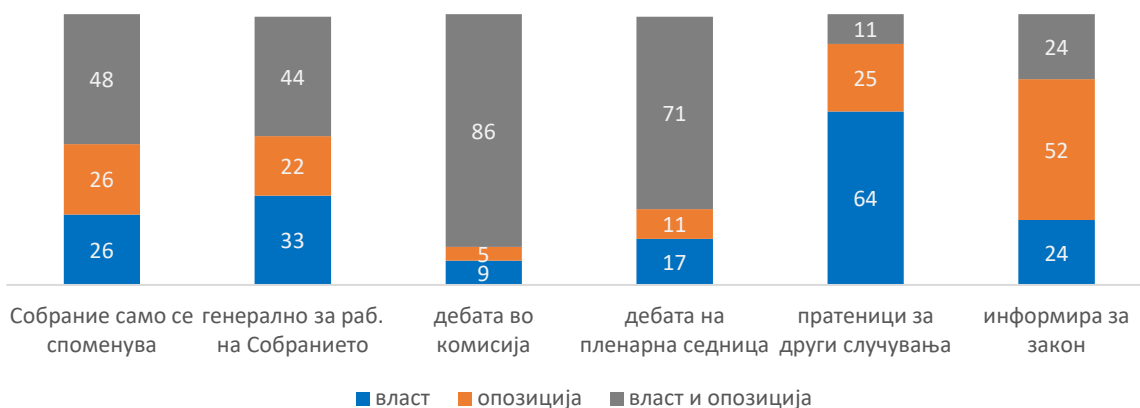
Гледано, поединечно, според медиумот кој ја објавил информацијата во која се спомнува Собранието или пратениците, телевизијата „Телма“ најчесто објавуваше информации во кои истовремено се застапени пратеници од двете политички опции (91%). Пратеници од двете политички опции во парламентот се застапени и во поголем дел од информациите објавени и од телевизијата „Алсат-М“ (67%) и од „МТВ2“ (58%). Во 75% од информациите објавени во весникот „Слободен печат“ извори се пратеници само од опозицијата, а во весникот „Вечер“ во 71% од случаите извори се само пратеници од мнозинството.

Страна на консултирани пратеници според медиум %

Ако се анализира според фокусот на информирањето, медиумите најчесто објавуваат информации со пратеници од двете опции кога известуваат од дебати во собраниските комисии (86%) и од пленарните седници (71%). Во информациите во кои пратеници коментираат други случувања, кои не се директно поврзани со Собранието, почесто се застапени пратеници од власта (64%), а поретко од опозицијата (25%). Кога медиумите се фокусираат на содржината на закон кој стапува во сила, се укинува или менува, почесто беа застапени пратеници од опозицијата (52%), а поретко од власта (24%).

Страна на пратеници според фокус на информации %

• Жанр на објавените информации

Од анализираните информации во кои се спомнува Собранието, објавени од набљудуваните медиуми во периодот 7 април – 31 јули 2016, најголем дел се структурирани во форма на информативни извештаи од настаните. Такви се 61% од објавените информации. Во нив најчесто само се пренесуваат информации за случувањата без да се анализира или навлезе во поширокиот контекст на настаните или да се даде компаративен или историски преглед. Според жанровските карактеристики на второ место по застапеност се кратките вести (14%) во кои само се наведуваат основни информации за случувањата. Потоа следат статиите во весниците или темите на телевизиите (13%), во кои покрај информативни се застапени и аналитички елементи. Коментарите, интервјуата и анализите, како новинарски жанрови, се помалку застапени при известувањето за работата и настаните во Собранието. На коментари и анализи отпаѓаат по 6%, од вкупниот број на објавени информации. Само 1% од информациите се интервјуа.

Информациите во кои се спомнува или се однесуваат на Собранието и пратениците доминантно (97%) се објавени во почетните или ударни политички рубрики во медиумите. Само 1% од информациите во овој период се објавени во рубриците „економија/бизнис“, а останатите 2% во други рубрики.

Притоа, во 71% од случаите информациите се потпишани од автор, а во 29% не е потпишан автор. Најголем дел од случаите во кои не е потпишан автор отпаѓаат на кратки вести во кои само се пренесуваат основни информации за настаните. 52% од објавените информации во овој период беа најавени на насловните страници на весниците или во генералната најава (форшпан) на телевизиите.

III. Методологија на истражување

Мониторингот на медиумите опфаќа следење на објавените информации во 10 национални медиуми во кои се спомнуваат пратениците и Собранието. Следењето ги опфаќа текстовите објавени во шест дневни весници, од кои четири на македонски и два на албански јазик. Од телевизиските прилози се следат објавените информации на централните информативни емисии на четири национални телевизии, од кои две се на македонски, а две на албански јазик. Со мониторингот се опфатени следните медиуми:

Весници:

- „Дневник“;

- „Утрински весник“;
- „Вечер“;
- „Слободен печат“;
- „Коха“;
- „Лајм“.

Телевизии:

- „Сител“;
- „Телма“;
- „Алсат-М“;
- „МРТ2“ - програма на албански јазик.

Во наведените медиуми се следат и анализираат информациите во кои се спомнеуваат Собранието, пратениците и законодавната постапка. Во секој поединечен текст и телевизиски прилог се анализираат главните елементи односно жанрот, фокусот на информацијата, видот и бројот на изворите како и од која политичка опција се пратениците кои се наведени како извори во информациите и дали тие се наведени или анонимни. Од насловите и поднасловите како и од телевизиските најави на прилозите во кои се спомнува Собранието се изработуваат семантични облаци. Овие облаци од најкористените зборови од страна на медиумите се индикативни за контекстот, темите и настаните во кои се спомнува Собранието во набљудувануиот период.

IV. Медиумска и јазична структура на објави

Структурата на медиумските содржини анализирани во периодот септември – декември 2015 година е следната:

според вид на медиум: дневни весници 86%, телевизии 14%;

јазик на објавување: македонски 66%, албански 34%,

информации во весници според јазик: македонски 73%, албански 27%,

информации на телевизии според јазик: албански 72%, македонски 28%.

Проект „Собранието под лупа“

Проектот „Собранието под лупа“ е финансиран од Швајцарската агенција за поддршка и развој. Во делот на активностите вклучува 28 месечно набљудување на квалитетот на собраниската дебата и набљудување на медиумското известување за работата на Собранието.

Набљудувањето на собраниската дебата и на медиумското известување започна во септември 2015 и ќе трае до декември 2017 година и ќе вклучува анализа и известување на добиените сознанија од мониторингот, на секои три месеци. Во проектниот период ќе се изработат 9 квартални извештаи за квалитетот на дебатата во парламентот и 9 квартални извештаи за медиумското известување за работата на пратениците. Во рамки на проектот ќе се спроведат и ќе се објават резултатите од две теренски истражувања на јавното мислење за перцепциите на граѓаните за работата на Собранието.

Проектот претставува продолжување на проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ кој беше финансиран од Европскиот

инструмент за демократија и човекови права – ЕИДХР и се спроведе во периодот од февруари 2014 до октомври 2015 година.

Извештај од набљудување на медиумското известување за работата на Собранието

7 април – 31 Јули 2016

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

**Институт за демократија
Социетас цивилис - Скопје**